

Briuselis, 2025 m. liepos 17 d.
(OR. en)

11769/25

Tarpinstitucinė byla:
2025/0239 (COD)

COH 144
SOC 534
SAN 471
CADREFIN 111
POLGEN 94
CODEC 1048

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. liepos 17 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 558 final
Dalykas:	Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS kuriuo kaip Reglamentu (ES) [NRPP] nustatytų nacionalinės ir regioninės partnerystės planų dalis nustatomas Europos socialinis fondas, sudarantis sąlygas 2028–2034 m. teikti Sąjungos paramą kokybiškam užimtumui, įgūdžiams ir socialinei įtraukčiai

---

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 558 final.

Pridedama: COM(2025) 558 final

Briuselis, 2025 07 16
COM(2025) 558 final

2025/0239 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo kaip Reglamentu (ES) [NRPP] nustatytų nacionalinės ir regioninės partnerystės planų dalis nustatomas Europos socialinis fondas, sudarantis sąlygas 2028–2034 m. teikti Sąjungos paramą kokybiškam užimtumui, įgūdžiams ir socialinei įtraukčiai

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šiuo pasiūlymu nustatomas Europos socialinis fondas (ESF) – pagrindinė ES investavimo į Europos žmones, jų ateitį ir pasirengimą priemonė. Pasiūlymas atspindi dabartinę socialinę ir ekonominę padėtį ir juo konkrečiai reaguojama į Europos piliečių raginimą siekti labiau socialiai orientuotos Europos ir daugiau investuoti į žmones Europos Sąjungoje. ESF yra pagrindinė ES priemonė socialinei sanglaudai Europos visuomenėje skatinti ir stiprinti. Šis pasiūlymas pridedamas prie Pasiūlymo dėl Nacionalinės ir regioninės partnerystės reglamento. Abu reglamentai vienas kitą sustiprina ir papildo. ESF, kaip sanglaudos politikos dalis, bus įgyvendinamas kaip vienas iš visa apimančių [nacionalinės ir regioninės partnerystės planų] elementų ir papildo [NRP reglamentą] konkrečiais su ESF susijusiais politikos elementais. ESF padeda siekti NRPP tikslų, kiek tai atitinka šiame reglamente nustatytą jo paramos aprėptį.

Europos privalumas – jos žmonės. 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija kartu paskelbė Europos socialinių teisių ramstį^[1]. Juo nustatyti aiškūs plataus užmojo užimtumo gerinimo, įgūdžių ugdymo ir skurdo mažinimo tikslai. Pasiiekti tuos tikslus yra ne tik moralinė pareiga, bet ir ekonominė būtinybė. 2024–2029 m. politinėse gairėse pažymima, kad mūsų unikali socialinė rinkos ekonomika suteikia Europai daug pranašumų prieš konkurentus.

Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl konkurencingumo kelrodžio^[2] teigiama: „*Esminis konkurencingos Europos formavimo veiksnys – veiksminga socialinė politika, grindžiama Europos socialinių teisių ramsčiu. Konkurencingesnė didelio našumo ekonomika užtikrins, kad mūsų socialinis modelis būtų finansiškai tvarus ilguoju laikotarpiu ir piliečiai aiškiai matytų, kaip užsitikrinti ekonominę sėkmę. Galimybę prisidėti prie konkurencingumo didinimo ir gauti iš to naudos turi turėti visi europiečiai.*“ Iš tiesų, nuolat pasitvirtina tai, kad šalys, kuriose veiksmingiausiai investuojama į žmogiškąjį kapitalą, yra ir vienos iš konkurencingiausių, atspariausių ir ekonomiškai efektyviausių.

2025 m. kovo 20 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžiama, kad „*atsižvelgiant į 2025 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą dėl įgūdžių sąjungos, turėtų būti toliau dedamos pastangos stiprinti įgūdžių įgijimą, pripažinimą ir išlaikymą visoje ES, pradedant pagrindinių įgūdžių formavimu ir baigiant dalyvavimu mokymosi visą gyvenimą, perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo veikloje, laikantis Europos socialinių teisių ramsčio ir jo veiksmų plano*“. Tose pačiose išvadose minima Budapešto deklaracija, kurioje kalbama apie poreikį išnaudoti Europos talentus ir investuoti į įgūdžius „*siekiant skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą visoje Sąjungoje*“. Be to, dabartinėmis demografinėmis aplinkybėmis būtina užtikrinti ne tik aukštą kvalifikaciją, bet ir aktyvų darbo jėgos dalyvavimą.

Nepaisant pažangos, nedarbas, įgūdžių stoka, darbuotojų trūkumas ir nuolatinis aukštas skurdo lygis lieka prioritetingos problemos visoje ES. Tai ne tik kelia pavojų, kad nebus pasiekti pagrindiniai Europos socialinių teisių ramsčio tikslai, bet ir trukdo stiprinti Europos konkurencingumą vis labiau globalizuotame pasaulyje.

Europos piliečiams didžiausią rūpestį kelia socialinės problemos ir piliečiams teikiamų paslaugų, pavyzdžiui, švietimo, įskaitant ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, sveikatos

priežiūros ir ilgalaikės priežiūros, taip pat socialinio būsto prieinamumo ir nepakankamos pažangos mažinant skurdą klausimai^[3]. Šiose srityse iš Sąjungos tikimasi daugiau. Didėja tikslinių veikslių, kuriais būtų sprendžiamos šios problemos, poreikis.

Be to, didėjant geostrateginiam neapibrėžtumui ir dažnėjant ekstremaliems meteorologiniams reiškiniams, labai svarbu būti pasirengus nenumatytiems įvykiams. [Per COVID-19 protrūkį Europos laikinos paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE) parodė, kaip svarbu apsaugoti darbuotojus ir savarankiškai dirbančius asmenis ir taip sumažinti nedarbo ir pajamų praradimo mastą. Šiuo pasiūlymu patvirtinamas Europos solidarumas, kuris gali būti rodomas ir ateityje, kai jo poreikis bus tinkamai pagrįstas aplinkybėmis].

ESF lėšomis bus remiamas ES politikos įgyvendinimas ir nacionalinės arba regioninės struktūrinės reformos užimtumo, švietimo ir įgūdžių ugdymo, socialinės įtraukties ir priežiūros paslaugų, įskaitant ilgalaikės ir sveikatos priežiūros paslaugas, srityse. Tai atitinka užimtumo gairių sritį (SESV 148 straipsnis). Taip bus prisidedama prie valstybių narių pastangų mažinti nedarbą, gerinti švietimo ir mokymo kokybę ir skatinti lygias galimybes šioje srityje, didinti socialinę įtrauktį bei integraciją. Be to, ESF konkrečiai padės įgyvendinti Įgūdžių garantiją pagal įgūdžių sąjungos nuostatas. Šiuo atžvilgiu svarbus aspektas turėtų būti individualių mokymosi sąskaitų rėmimas, suteikiant galimybę įgyti reikiamų įgūdžių ir taip padedant artimiausioje ateityje daryti Europos strategines verslo investicijas. Tai padės išlaikyti ir toliau plėtoti atvirą, teisėmis grindžiamą, demokratinę, lygiateisę ir įtraukią visuomenę, grindžiamą teisinės valstybės principu ir socialiniu dialogu. Be to, siekiant remti integruotą požiūrį, fondų lėšomis skatinamos investicijos ir į infrastruktūrą, ir į žmones.

Taigi pagal SESV 174 straipsnį ESF padės kurti stipresnę socialinę Europą ir prisidės prie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos, kuri yra būtina sklandaus ES kaip stabilios gyvybingos ekonominės ir politinės sąjungos veikimo sąlyga.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

ESF, kaip sanglaudos politikos dalis, bus naudojamas laikantis nacionalinės ir regioninės partnerystės plano (toliau – NRPP) ir jo bendro taisyklių sąvado. ESF grindžiamas „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) kaip patikimos investavimo į žmones sistemos, atitinkančios Europos socialinių teisių ramstį, Europos semestrą ir užimtumo gaires, ilgalaikiu matomumu ir įrodyta jo sėkme. Todėl ESF, nors ir glaudžiai susijęs su NRPP, išlaikys savo nepriklausomą teisinį pagrindą, nustatytą Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 162 straipsnyje.

Pagal NRPP, įskaitant ESF, remiamų veikslių veiksmingas ir efektyvus įgyvendinimas priklauso nuo gero valdymo ir visų atitinkamais teritoriniais lygmenimis veikiančių dalyvių ir socialinių bei ekonominių dalyvių, ypač socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų, partnerystės.

ESF remia politiką ir prioritetus, kuriais siekiama padėti pasiekti visišką užimtumą, gerinti darbo kokybę ir našumą, didinti geografinį ir profesinį darbuotojų judumą Sąjungos viduje, gerinti švietimo ir mokymo sistemas, skatinti kartų tarpusavio teisingumą, socialinę įtrauktį ir ugdyti sveikatą.

Svarbiausias ESF reglamento politinis tikslas – sukurti veiksmingesnę ir atsparesnę socialinę Europą ir įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį, taip pat socialinius ir ekonominius prioritetus, patvirtintus Europos ekonomikos valdymo procese. ESF padės įgyvendinti Integruotąsias gaires, priimtas pagal SESV 121 straipsnį ir 148 straipsnio 4 dalį, ir atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, priimtas per Europos semestrą. Jis taip pat padės

siekti bendro tikslo – pažangaus, integracinio bei tvaraus augimo po 2030 m. (JT darnaus vystymosi tikslai²) ir didėjančios konvergencijos.

Be to, ESF padės gerinti užimtumo galimybes, kelti gyvenimo ir sveikatos lygį ir didinti darbo jėgos judumą ir ekonominę, socialinę bei teritorinę sanglaudą, kaip nustatyta SESV ir ES pagrindinių teisių chartijoje, taip pat JT asmenų su negalia teisių konvencijoje. Be to, ESF siekiama prisidėti ir prie įgūdžių sąjungos kūrimo ir trečiųjų šalių piliečių integracijos. Nustatant mažiausią ESF procentinę dalį ir sumas bus užtikrinta, kad pirmiau aprašytus ES prioritetus atitiktų tiesiogiai Europos piliečiams skirtų investicijų mastas.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

ESF tikslas – gerinti sinergiją ir suderinamumą su kitomis priemonėmis, kuriomis investuojama į žmogiškojo kapitalo plėtrą pagal nacionalinės ir regioninės partnerystės planą, visų pirma su sanglaudos politikos, žuvininkystės ir žemės ūkio politikos paramos priemonėmis, taip pat su Europos konkurencingumo fondu.

ESF ir toliau papildys pagal programą „Erasmus“ teikiamą paramą. ESF ir programos „Erasmus“ veikimo sritys yra panašios – pagalba žmonėms įgyti naujų įgūdžių, kvalifikacijos kėlimas pramonės poreikiams tenkinti, skaitmeninių įgūdžių ir švietimo bei mokymo kokybės gerinimas.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Šiame pasiūlyme nustatytų priemonių teisinis pagrindas yra Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), visų pirma jos 164, 174 ir 175 straipsniai. ESF grindžiamas SESV 162 ir 164 straipsniais, o parama kovai su skurdu, visų pirma sprendžiant maisto stygiaus ir bazinio materialinio nepritekliaus problemą, ir parama pagrindinėms ES vertybėms skatinti grindžiama SESV 175 straipsnio 3 dalimi.

Šiame pasiūlyme apibrėžiama ESF paramos aprėptis, atsižvelgiant į NRP reglamente nustatytus konkrečius tikslus, taip pat tiksliniai socialinių inovacijų srities veiksmai. Jame taip pat daroma nuoroda į SESV 163 straipsniu įsteigtą ESF komitetą.

Be to, siekdama geriau koordinuoti paramą taikant pasidalijamąjį valdymą ir suderinti jos priemonių įgyvendinimą, Komisija 2025 m. liepos 16 d. priėmė pasiūlymą dėl Nacionalinės ir regioninės partnerystės reglamento, kurio pagrindinis tikslas – supaprastinti politikos vykdymą. Tos bendrosios nuostatos taikomos ir ESF.

- **Pagrindinės teisės**

Kaip ir Sąlygų reglamente, kuris bus toliau taikomas visam ES biudžetui, šiame reglamente numatytos griežtos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad lėšos būtų naudojamos laikantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir teisinės valstybės principo, apibrėžto Reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 2 straipsnio a punkte. Šia iniciatyva taip pat bus laikomasi Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos principų.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Socialinės ir užimtumo politikos ir visuomenės sveikatos srityse ES dalijasi kompetencija su valstybėmis narėmis (SESV 4 straipsnis), turi kompetenciją nustatyti tvarką, kaip jos turi koordinuoti savo veiksmus (SESV 5 straipsnis), arba turi kompetenciją remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus (SESV 6 straipsnis).

ESF grindžiamas subsidiarumo principu. Taikant pasidalijamąjį valdymą Komisija deleguoja strateginio programavimo ir įgyvendinimo uždavinius ES valstybėms narėms ir regionams. Pagal to valdymo nuostatas ES veiksmais neviršijama to, kas būtina Sutarčių tikslams pasiekti. Pasidalijamuoju valdymu siekiama užtikrinti, kad sprendimai būtų priimami kuo arčiau piliečių ir kad ES lygmens veiksmai būtų pagrįsti nacionalinio, regioninio ar vietos lygmens galimybėmis ir ypatumais. Pasidalijamasis valdymas suartina Europą ir jos piliečius ir vietos poreikius susieja su Europos tikslais. Be to, jis skatina jaustis atsakingesniems už ES tikslų įgyvendinimą, nes valstybės narės ir Komisija dalijasi sprendimų priėmimo įgaliojimais ir atsakomybe.

- **Proporcingumo principas**

Pagal proporcingumo principą šiuo pasiūlymu neviršijama to, kas būtina jame nustatytiems tikslams pasiekti.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasirinkta priemonė – Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatomas Europos socialinis fondas.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

[Žr. NRP reglamentą, poveikio vertinimą]

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

[vieta tekstui]

Visas 2028–2034 m. ESF skirtas biudžetas yra XX mlrd. EUR (einamosiomis kainomis).

Išsamesnė informacija apie finansinius ir personalo poreikius pateikiama prie NRP reglamento pridedamoje teisės akto pasiūlymo finansinio poveikio ir skaitmeninių aspektų pažymoje.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

[Žr. NRP reglamentą, poveikio vertinimą]

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

ESF reglamente nurodomas dalykas ir apibrėžiama ESF paramos aprėptis, atsižvelgiant į NRP reglamente apibrėžtus tikslus. Į jį taip pat įtrauktos nuostatos dėl socialinių inovacijų. Galiausiai juo įsteigiamas komitetas pagal SESV 163 straipsnį ir nustatoma įsigaliojimo data.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo kaip Reglamentu (ES) [NRPP] nustatytų nacionalinės ir regioninės partnerystės planų dalis nustatomas Europos socialinis fondas, sudarantis sąlygas 2028–2034 m. teikti Sąjungos paramą kokybiškam užimtumui, įgūdžiams ir socialinei įtraukčiai

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 164 straipsnį ir 175 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija drauge paskelbė apie Europos socialinių teisių ramstį, kuriuo siekiama spręsti socialines Europos problemas. Dvidešimt pagrindinių ramsčio principų suskirstyti į tris kategorijas: lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti; tinkamos darbo sąlygos; socialinė apsauga ir įtrauktis. Tais dvidešimt Europos socialinių teisių ramsčio principų reikėtų grįsti Europos socialinio fondo (toliau – ESF) veiksmus. 2021 m. kovo 4 d. Komisija pateikė Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo veiksmų planą (toliau – veiksmų planas), įskaitant plataus užmojo, bet realistiškus pagrindinius 2030 m. Sąjungos užimtumo tikslus (kad bent 78 proc. 20–64 m. amžiaus gyventojų turėtų darbą), įgūdžių (kad bent 60 proc. visų suaugusiųjų kasmet dalyvautų mokymuose) ir skurdo mažinimo (kad skurdo ar socialinės atskirties riziką patiriančių žmonių sumažėtų bent 15 mln., iš jų 5 mln. vaikų) (Sąjungos pagrindiniai tikslai iki 2030 m.) ir papildomus tarpinius tikslus, taip pat peržiūrėtą socialinių rodiklių suvestinę. Siekiant įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį, reikėtų, kad ESF skatintų užimtumo, švietimo ir socialinės įtraukties politikos sričių investicijas į žmones ir sistemų reformas ir taip remtų ekonominę, teritorinę ir socialinę sanglaudą pagal Sutarties 174 straipsnį;
- (2) svarbi Sąjungos ir nacionalinės užimtumo ir socialinės politikos koordinavimo priemonė yra Tarybos kasmet per Europos semestrą priimamos Sutarties 148 straipsnio 2 dalyje numatytos valstybių narių užimtumo politikos gairės. Jose nustatomi bendri užimtumo, švietimo, įgūdžių ugdymo ir socialinės politikos prioritetai bei tikslai, siekiant didinti Sąjungos konkurencingumą ir sudaryti geresnes sąlygas investuoti, kurti darbo vietas ir skatinti socialinę sanglaudą. ESF yra pagrindinė Sąjungos priemonė užimtumo politikos gairėms remti ir Sąjungos tikslams užimtumo ir socialinės politikos srityje pasiekti. Užimtumo politikos gairės papildo

Europos socialinių teisių ramsčio principus. Atsižvelgiant į tai, 2028–2034 m. ESF aprėptis turėtų būti visiškai suderinta su Tarybos sprendimu (ES)...¹ [Užimtumo gairės, Tarybos priimtose ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d.];

- (3) Sąjungos lygmeniu Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras yra pagrindas, padedantis nustatyti nacionalinius reformų prioritetus ir stebėti jų įgyvendinimą. Valstybės narės turėtų teikti metines savo vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų įgyvendinimo pažangos ataskaitas. Ta sistema turėtų būti nuoseklaus Sąjungos finansavimo naudojimo pagrindas, be kita ko, siekiant kuo labiau padidinti gaunamos finansinės paramos pridėtinę vertę;
- (4) dėl ekonomikos globalizacijos, pažeidžiamų tiekimo grandinių, migracijos srautų valdymo ir didėjančių saugumo grėsmių, perėjimo prie švarios energijos, kintančių technologijų ir demografinių pokyčių, darbo jėgos senėjimo, socialinio būsto trūkumo, didėjančio įgūdžių ir darbo vietų trūkumo daugelyje sektorių ir regionų Sąjungai kyla struktūrinių sunkumų;
- (5) atsižvelgdama į kintančias darbo rinkos realijas, Sąjunga turėtų būti pasirengusi spręsti dabartines ir būsimas problemas investuodama į atitinkamus įgūdžius, užtikrindama, kad ekonomikos augimas būtų įtraukėnis, o užimtumo ir socialinė politika – geresnė, be to, ji turėtų atsižvelgti ir į darbo jėgos judumą ir sektorių restruktūrizavimą, nepamiršdama miesto ir kaimo vietovių, kuriose patiriama itin didelių socialinių sunkumų;
- (6) nuo dabar iki 2040 m. Sąjungos darbo rinkoje kasmet bus maždaug 1 mln. asmenų mažiau. Be to, kad mažėja darbo jėgos, kai kuriuose regionuose yra maža ir nedidėja tretinį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis, todėl darbo jėgos praradimą sunku kompensuoti didinant darbo našumą. Dėl to padidės spaudimas Sąjungos socialinės gerovės modeliui, bus sunkiau užtikrinti jo tvarumą ir tinkamumą. Be to, darbo rinkoje dar labiau trūks darbo jėgos ir įgūdžių, o tai neigiamai paveiks ekonomikos augimą ir konkurencingumą. Kai kuriuose sektoriuose dėl to bus patiriamas darbo sąnaudų spaudimas. Todėl ESF turi remti aktyvesnį dalyvavimą darbo rinkoje, ypač moterų ir jaunimo, asmenų su negalia, romų bendruomenių atstovų, padėti darbdaviams rasti tinkamų žmonių turimoms darbo vietoms užimti, įgalinti vyresnio amžiaus darbuotojus tinkamomis darbo rinkos ir darbo vietos priemonėmis, užtikrinti, kad darbuotojai būtų kvalifikuoti ir gebėtų spręsti pagrindines visuomenės problemas, remti tinkamą profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, be kita ko, užtikrinant galimybę naudotis kokybiškais vaikų priežiūros paslaugomis;
- (7) 2025 m. sausio 29 d. Komisija pristatė konkurencingumo kelrodį. Kelrodžiu siekiama, kad Europa taptų vieta, kurioje kuriamos, gaminamos ir rinkai pateikiamos ateities technologijos, paslaugos ir švarūs produktai, ir pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu. Jame įvardijami penki horizontalieji įgalinamieji konkurencingumo veiksniai, įskaitant įgūdžių ir kokybiškų darbo vietų skatinimą, ir pabrėžiama, kad Europos konkurencingumo pagrindas yra jos žmonės. Kad būtų konkurencinga ir pasirengusi ateičiai, Sąjunga turi remti savo žmones ir padėti jiems pasirengti ateičiai įgyjant įgūdžių ir gebėjimų, kurie yra būtini siekiant sėkmingai mokytis, dirbti ir gyventi;
- (8) be to, 2025 m. vasario 26 d. Komisija priėmė komunikatą „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“. Labai svarbu pripažinti, kad, norint sėkmingai pereiti prie švaresnės ir

---

¹ Įrašyti paskelbimo nuorodą.

konkurencingesnės pramonės ateities Sąjungoje, itin svarbu turėti reikiamų įgūdžių. Itin svarbu ugdyti aukštos kvalifikacijos darbo jėgą siekiant skatinti inovacijas, mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir didinti žiediškumą. Šis dėmesys įgūdžių tobulinimui yra labai svarbus siekiant Sąjungos teisingos pertvarkos tikslų ir palaikant bei didinant Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Be to, galimybės naudotis aplinkos ištekliais ir jų nauda visuomenėje paskirstytos nevienodai, kaip ir pavojai aplinkai bei rizika sveikatai. Labiau tikėtina, kad neproporcingai didelį jų poveikį patirs pažeidžiamos grupės;

- (9) įgūdžių sąjunga siekiama remti kokybiškų, įtraukių ir pritaikomų švietimo, mokymo ir įgūdžių sistemų kūrimą, kad būtų padidintas Sąjungos konkurencingumas, pasirengimas, saugumas ir sustiprinta demokratija. Todėl, atsižvelgdama į įgūdžių sąjungą, Sąjunga turėtų užtikrinti pakankamą finansavimą tvirtiems įgūdžių pagrindams padėti ir tam, kad visiems būtų sudaromos galimybės orientuojantis į ateitį nuolat tobulinti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti, visų pirma siekiant spręsti skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos uždavinius. Tai visų pirma padės ugdyti skaitmeninius įgūdžius ir plėtoti bazines didelio poveikio technologijas, taip pat ugdyti įgūdžius, reikalingus besiformuojantiems sektoriams remti, siekiant suteikti žmonėms įgūdžių, atitinkančių skaitmenizacijos reikalavimus, technologinius, inovacinius ir socialinius bei ekonominius pokyčius, sudarant sąlygas pakeisti profesinę veiklą ir užtikrinti judumą, taip pat remiant suaugusiuosius, turinčius menkus įgūdžius arba žemą kvalifikaciją. Pagal įgūdžių sąjungos nuostatas skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos uždavinius reikia spręsti keliant darbuotojų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuojant, derinant švietimą su pramonės poreikiais ir skatinant švietimo įstaigų, darbdavių ir valdžios institucijų partnerystę. Taip pat būtina gerinti įgūdžių sklaidą ir tinkamą paskirstymą vidaus rinkoje, be kita ko, palengvinant įgūdžių perkėlimą, ir gebėti pritraukti į ES reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų ir juos išlaikyti;
- (10) Reglamente (ES) [NRP reglamente] nustatytos bendrosios nacionalinės ir regioninės partnerystės planų taisyklės ir visų pirma nustatyti tikslai, kurie turi būti remiami pagal nacionalinės ir regioninės partnerystės planus, bei tokių planų rengimo, įgyvendinimo, valdymo ir kontrolės taisyklės. ESF yra vienas iš nacionaliniu lygmeniu iš anksto paskirstytų fondų, įtrauktų į nacionalinės ir regioninės partnerystės planą pagal Reglamentą (ES) [...] [NRP reglamentą]. Todėl būtina patikslinti ESF paramos mastą, atsižvelgiant į NRP reglamente nustatytus tikslus, ir nustatyti konkrečias ESF įgyvendinimo nuostatas;
- (11) pagal NRPP, įskaitant ESF, remiamų veiksmų veiksmingas ir efektyvus įgyvendinimas priklauso nuo gero valdymo ir visų atitinkamais teritoriniais lygmenimis veikiančių dalyvių ir socialinių bei ekonominių dalyvių, ypač socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų, partnerystės;
- (12) kad stiprėtų Europos visuomenė ir Europos socialinis modelis, valstybės narės turėtų pagal savo nacionalinės ir regioninės partnerystės planus, priimtus pagal Reglamentą (ES) [NRP reglamentą], minimalią išteklių sumą skirti ESF. Atsižvelgiant į skirtingą įvairių valstybėse narėse kylančių socialinių ir ekonominių problemų pobūdį ir rimtumą, reikia lankstesnio požiūrio į programavimą. Nors siekiant užtikrinti, kad šioms problemoms spręsti būtų imtasi jų mastą atitinkančių veiksmų, būtina minimali parama socialinei politikai, tačiau ji turi kuo labiau atitikti nacionalinius ir regioninius ypatumus. Nuo socialinių skirtumų arba problemų pamatinių priežasčių priklauso užimtumo gairėse ir Europos socialiniame fonde investicijoms ir reformoms teikiama santykinė svarba. Tai reiškia, kad politikos įgyvendinimas telkiant paramą pagal temas

turėtų būti užtikrinamas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimu. Nustatant minimalią ESF sumą taip pat turi būti rasta pusiausvyra tarp strateginio Sąjungos intereso investuoti į savo žmones, taigi ir į darbo jėgos pasiūlos kokybę bei socialinę pažangą, ir investicijų poreikių, atitinkančių kitus konkrečius tikslus, išvardytus [NRP reglamento] 3 straipsnyje;

- (13) ESF turėtų remti užimtumą, vienodas galimybes visiems patekti į darbo rinką, sąžiningas ir kokybiškas darbo sąlygas ir darbo jėgos judumą. ESF turėtų padėti valstybėms narėms teikti paramą bedarbiams ir ekonomiškai neaktyviems asmenims – laiku teikti veiksmingą, koordinuotą individualizuotą pagalbą, kurios pagrindas – pagalba ieškant darbo, mokymosi, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo pagalba bei galimybių naudotis kitomis įgalinančiomis paslaugomis suteikimas, itin daug dėmesio skiriant pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir žmonėms, kuriuos neigiamai paveikė žaliaji ir skaitmeninė pertvarka ar sukrėtimai darbo rinkoje, taip pat labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims. ESF turėtų ir toliau skirti daug dėmesio tam, kaip spręsti jaunimo nedarbo ir nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo klausimus užkertant kelią ankstyvam pasitraukimui iš švietimo ir mokymo sistemos ir struktūriškai tobulinant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, visapusiškai įgyvendinant sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą, kuria taip pat turėtų būti remiamos kokybiškos jaunimo užimtumo galimybės. Be to, ESF lėšų turėtų būti ir toliau investuojama į žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai itin svarbius įgūdžius;
- (14) ESF turėtų didinti darbo jėgos pasiūlą ir gerinti švietimą bei mokymą ir įgūdžių įgijimą visą gyvenimą. Visų pirma ESF turėtų padėti daryti pažangą švietimo ir mokymo ir įsiliejimo į darbo rinką srityse, remti mokymąsi visą gyvenimą, įskaitant formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savimoką visais gyvenimo etapais, įsidarbinamumą, taip pat konkurencingumą ir kintamo masto bei tvarias socialines bei ekonomines šių sričių inovacijas. Tam galima pasitelkti, pvz., darbu grindžiamą mokymąsi ir pameistrystę, profesinį orientavimą visą gyvenimą, įgūdžių numatymą bendradarbiaujant su pramonės sektoriumi, šiuolaikines mokymo priemones, rinkos prognozes ir absolventų stebėseną, pedagogų mokymą, mokymosi rezultatų patvirtinimą ir kvalifikacijų pripažinimą;
- (15) ESF turėtų sudaryti palankesnes sąlygas naudotis paslaugomis, be kita ko, skatinti sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų modernizavimą, skaitmeninimą ir atsparumo didinimą. ESF turėtų padėti valstybėms narėms įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama panaikinti visų formų diskriminaciją ir užtikrinti lygias galimybes visiems, ypač grupėms, kurioms nepakankamai atstovaujama darbo rinkoje, užtikrinant vienodas galimybes naudotis paslaugomis. Galimybė naudotis įperkamos, tvariomis ir kokybiškomis paslaugomis, pavyzdžiui, ankstyvojo ugdymo, popamokinės priežiūros, švietimo, mokymo ir sveikatos bei ilgalaikės priežiūros paslaugomis, visų pirma šeiminių ir bendruomeninių priežiūros paslaugomis, yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti lygias galimybes ir darbo jėgos judumą. ESF turėtų užtikrinti, kad visi, įskaitant vaikus pagal Europos vaiko garantijų sistemą, turėtų galimybę naudotis kokybiškomis pagrindinėmis paslaugomis. Turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius asmenų su negalia poreikius, įskaitant prieinamumo poreikį, susijusius su tomis paslaugomis ir galimybe gyventi savarankiškai. ESF taip pat turėtų padėti modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, visų pirma siekiant skatinti jų prieinamumą;
- (16) ESF parama turėtų būti naudojama visų lygioms galimybėms skatinti, tvirtiems socialinio saugumo tinklams remti, socialinei įtraukčiai, kartų tarpusavio teisingumui

skatinti ir kovoti su skurdu. ESF turėtų remti valstybių narių pastangas kovoti su skurdu, be kita ko, sprendžiant materialinio nepritekliaus problemą, siekiant padėti išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties, perduodamos iš kartos į kartą, užtikrinti visiems vienodas galimybes ir taip skatinti socialinę įtrauktį, taip pat kovoti su diskriminacija ir mažinti nelygybę sveikatos srityje. Tam reikia pasitelkti įvairias politikos priemones, skirtas pačias nepalankiausias sąlygas turintiems asmenims, nesvarbu, koks būtų jų amžius, įskaitant vaikus, marginalizuotas bendruomenes, tokias kaip romai, skurstančius dirbančiuosius ir labiausiai skurstančius asmenis. ESF turėtų skatinti aktyvų nuo darbo rinkos nutolusių asmenų įtraukimą siekiant užtikrinti jų socialinę ir ekonominę integraciją. Be to, ESF lėšos turėtų būti naudojamos benamystės problemai spręsti, be kita ko, taikant benamystės prevencijos ir mažinimo priemones pagal 2021 m. Lisabonos deklaraciją. Siekiant šių tikslų svarbų vaidmenį atlieka parama socialinėms inovacijoms, todėl reikėtų ją skatinti;

- (17) demokratijos, teisinės valstybės principas ir pagrindinių teisių apsauga yra pagrindinės Europos Sąjungos vertybės. Šios vertybės yra labai svarbios kiekvienam asmeniui, ypač pažeidžiamiausiems asmenims. Be to, jos padeda veiksmingai įgyvendinti ESF. Todėl ESF taip pat turėtų remti šių vertybių puoselėjimą ir skiepijimą visiems. Be to, naudojantis ESF bus ir toliau ginamos asmenų su negalia teisės, įtvirtintos Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija. Jis taip pat užtikrins suderinamumą su lygybės sąjunga ir su ja susijusiomis strategijomis¹, kuriomis siekiama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos ir užtikrinti socialinę sanglaudą palaikant ir plėtojant atvirą, pagrindinėmis teisėmis grindžiamą, demokratinę, lygiateisę ir įtraukią visuomenę, grindžiamą teisinės valstybės principu;
- (18) Reglamentu (ES) [NRP reglamentu] reikalaujama, kad rengdamos ir įgyvendindamos nacionalinės ir regioninės partnerystės planus valstybės narės laikytųsi horizontaliųjų principų. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės taip pat turėtų būti skatinamos ESF lėšomis remti tikslinius veiksmus, kuriais skatinami horizontalieji principai, pavyzdžiui, lyčių lygybės skatinimą ir paslaugų prieinamumo asmenims su negalia užtikrinimą, taip pat asmenų su negalia įgalinimą aktyviai dalyvauti;
- (19) siekdamas užtikrinti, kad būtų tinkamai pabrėžtas socialinis Europos matmuo, įtvirtintas Europos socialinių teisių ramsčiu, ir labiausiai skurstantiems asmenims būtų skirta pakankama išteklių dalis, valstybės narės turėtų skirti ESF išteklių socialinei įtraukčiai skatinti;
- (20) atsižvelgdamos į ypatingą poreikį remti skurstančius vaikus, valstybės narės taip pat turėtų planuoti skirti ESF išteklių priemonėms pagal vaiko garantijų sistemą įgyvendinti;
- (21) ESF turėtų remti nacionalines programas, kuriomis siekiama kovoti su maisto stygiu ir materialiniu nepriteklumi ir skatinti žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, bei labiausiai skurstančių asmenų socialinę įtrauktį, ir taip mažinti skurdą. Valstybės narės turėtų skirti ESF išteklių kovai su itin dideliu įvairių formų skurdu, kurio pasekmės socialinės atskirties požiūriu yra sunkiausios, kaipantai benamystei, maisto stygiui ir materialiniam nepritekliui;
- (22) atsižvelgiant į nuolat aukštą jaunimo, visų pirma nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo, nedarbo ir ekonominio neaktyvumo lygį įvairiose valstybėse narėse ir regionuose, svarbu, kad tos valstybės narės toliau investuotų pakankamai ESF išteklių į priemones, kuriomis remiamas jaunimo užimtumas, be kita ko, įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą. Todėl valstybės

narės turėtų skirti pakankamai išteklių šiam uždaviniui spręsti. Valstybės narės, kuriose jaunimo nedarbas labai didelis, turėtų skirti ESF išteklių jaunimo įsidarbinimo galimybėms didinti;

- (23) ESF lėšomis remiamų veiksmų veiksmingą ir rezultatyvų įgyvendinimą lemia geras valdymas ir visų atitinkamais teritoriniais lygmenimis veikiančių dalyvių ir socialinių bei ekonominių veikėjų, ypač socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės, partnerystė. Todėl itin svarbu, kad valstybės narės ragintų socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę dalyvauti įgyvendinant ESF. Konkrečioms šalims skirtas šios srities rekomendacijas gavusios valstybės narės turėtų skirti ESF išteklių tam, kad būtų skatinama stiprinti socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimus;
- (24) atsižvelgdamos į atokiausių regionų ypatumus ir apribojimus, valstybės narės į savo atokiausiems regionams skirtą skyrių turėtų įtraukti užimtumo ir darbo jėgos judumo didinimo priemonių, visų pirma susijusių su jaunimu, švietimu ir įgūdžiais, socialine įtrauktimi;
- (25) kadangi šio reglamento tikslų – didinti darbo rinkų veiksmingumą ir skatinti galimybes rasti gerą darbą, suteikti daugiau galimybių šviestis ir mokytis ir gerinti švietimo bei mokymo kokybę, skatinti socialinę įtrauktį, skatinti sveikatinimą ir mažinti skurdą – valstybės narės negali deramai pasiekti ir tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali priimti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas

- (1) Šiuo reglamentu nustatomos konkrečios sąlygos, kaip įgyvendinti 2028–2034 m. programavimo laikotarpio Europos socialinį fondą, kaip Reglamento XX [NRP reglamento] 2 straipsnyje, ypač jo b ir e punktuose, nustatytus bendruosius tikslus atitinkančią Sąjungos paramos dalį.
- (2) Ši Sąjungos parama teikiama pagal nacionalinės ir regioninės partnerystės planą, laikantis Reglamente (ES) [...] [NRPP] nustatytų taisyklių.

2 straipsnis

ESF parama

- (1) Europos socialinis fondas (ESF) padeda siekti Reglamento XX [NRP reglamento] 3 straipsnyje nustatytų konkrečių tikslų.
- (2) Taikydamos 1 dalį, valstybės narės naudoja ESF Reglamento XX (ES) [NRPP] 2 straipsnio b punkto tikslais remdamosi Sutarties 148 straipsnio 2 dalyje numatytais valstybių narių užimtumo politikos gairėmis, išdėstytomis Sprendime (ES) xxxx [Tarybos ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d. priimtos užimtumo gairės].

4 straipsnis

Socialinės inovacijos

- (1) Remiamos Europos socialinio fondo aprėpiamų sričių socialinės inovacijos, visų pirma siekiant išbandyti, įvertinti ir plačiau diegti novatoriškus sprendimus, be kita ko, vietos ar regionų lygmeniu, bendradarbiaujant su atitinkamais partneriais, visų pirma su socialiniais partneriais, kad būtų tenkinami socialiniai poreikiai.
- (2) Pagal Reglamento (ES) [NRP reglamento] 12 straipsnį Komisijos iniciatyva teikiama techninė pagalba, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas stiprinti su socialinėmis inovacijomis susijusius gebėjimus, visų pirma remiant tarpusavio mokymąsi, tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kuriant tinklus, skleidžiant ir propaguojant gerąją praktiką ir metodiką.

5 straipsnis

Parama dėl demografinio perėjimo kylantiems uždaviniams spręsti

Valstybės narės ir regionai, kai tinkama, viename ar keliuose specialiuose nacionalinės ir regioninės partnerystės plano skyriuose nustato integruotą požiūrį į uždavinių, kylančių dėl demografinio perėjimo, sprendimą.

6 straipsnis

Parama materialinio nepritekliaus problemai spręsti

- (1) Valstybės narės gali teikti paramą materialinio nepritekliaus problemai spręsti skirstydamos maisto produktus ir prekes, atitinkančius Sąjungos teisę dėl vartojimo gaminių saugos.
- (2) Valstybės narės ir paramos gavėjai pasirenka pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą remdamiesi objektyviais kriterijais, susijusiais su labiausiai skurstančių asmenų poreikiais. Renkantis maisto produktus ir, kai tinkama, prekes, taip pat atsižvelgiama į klimato ir aplinkos aspektus, siekiant užtikrinti sąžiningą ir teisingą žaliąją pertvarką, visų pirma mažinti maisto švaistymą ir vienkartinę plastikinių gaminių naudojimą. Kai tikslinga, skirstomų maisto produktų rūšis pasirenkama įvertinus, kiek jie prisidėtų prie subalansuotos labiausiai skurstančių asmenų mitybos. Pagalba maistu ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba labiausiai skurstantiems asmenims gali būti teikiama tiesiogiai arba netiesiogiai, pavyzdžiui, naudojant elektroninius ar kitos formos čekius ar korteles su sąlyga, kad už juos galima gauti tik maistą ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą. Parama labiausiai skurstantiems asmenims papildo visas socialines išmokas, kurios gali būti skirtos pagal nacionalines socialinės apsaugos sistemas arba pagal nacionalinę teisę.
- (3) Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad teikiant paramą materialinio nepritekliaus problemai spręsti būtų gerbiamas labiausiai skurstančių asmenų orumas ir užkertamas kelias jų stigmatizavimui.

- (4) Valstybės narės teikiamą pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą papildo taikydamos papildomas priemonės, pavyzdžiui, nukreipdamos į kompetentingas tarnybas arba skatindamos labiausiai skurstančių asmenų socialinę integraciją.

Pirma pastraipa netaikoma, kai taikyti tokių priemonių neįmanoma, pavyzdžiui, kai parama teikiama reaguojant į ekstremaliąją situaciją, pavyzdžiui, gaivalinę nelaimę.

- (5) Šiame straipsnyje terminas „labiausiai skurstantys asmenys“ reiškia fizinius asmenis, ar tai būtų atskiri asmenys, šeimos, namų ūkiai ar asmenų grupės, įskaitant pažeidžiamoje padėtyje esančius vaikus ir benamius, kurie pagal nacionalinių kompetentingų institucijų, konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir vengiant interesų konfliktų, nustatytus objektyvius kriterijus pripažįstami remtinais; šie kriterijai gali apimti elementus, kurie leidžia nukreipti pagalbą labiausiai skurstantiems asmenims tam tikrose geografinėse vietovėse.

7 straipsnis

Partnerystė

Valstybė narė pagal Reglamento XX [NRPP] 6 straipsnį užtikrina prasmingą socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimą remiant kokybiško užimtumo, švietimo bei įgūdžių ugdymo ir socialinės įtraukties politiką.

8 straipsnis

Komitetas, įsteigtas pagal SESV 163 straipsnį

- (1) Teikiant paramą Reglamento XX [NRPP] 3 straipsnio 1 dalies c punkte [konkretus tikslas – užimtumas] nurodytam bendram tikslui pasiekti Komisijai padeda pagal SESV 163 straipsnį įsteigtas komitetas (toliau – ESF komitetas).
- (2) Kiekviena valstybė narė paskiria vieną vyriausybės atstovą, vieną darbuotojų organizacijų atstovą, vieną darbdavių organizacijų atstovą ir po vieną kiekvieno nario pakaitinį narį ne ilgesnei kaip septynerių metų kadencijai. Nedalyvaujant vienam iš narių, jo pakaitinis narys automatiškai įgyja teisę dalyvauti komiteto posėdžiuose. Komitetui priklauso ir po vieną kiekvienos organizacijos, atstovaujančios darbuotojų organizacijoms ir darbdavių organizacijoms Sąjungos lygmeniu, atstovą.
- (3) Komitetas gali teikti nuomones visais su ESF įgyvendinimu susijusiais klausimais.

9 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo Reglamento (ES) [...], kuriuo nustatomas 2028–2034 m. nacionalinės ir regioninės partnerystės planas, taikymo pradžios dienos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

**TEISĖS AKTO PASIŪLYMO FINANSINIO POVEIKIO IR SKAITMENINIŲ
ASPEKTU PAŽYMA**

[...]